

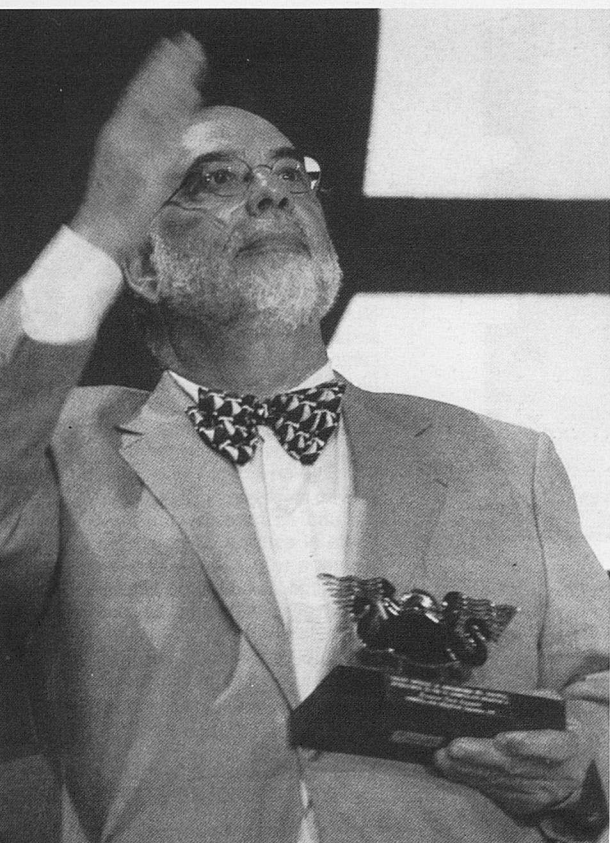
Inaki Revesado

L'edició d'enguany del festival donostiarra ha estat la número 50, cosa que no s'ha vist reflectida en especials esdeveniments ni actes extraordinaris, fora d'una gran festa celebrada amb el suport extracinematogràfic d'Els Comediants amb un espectacle ple de color i l'actuació d'alguns dels cantants d'aquest país que encara parlen sense avergonyir-se de la seva ideologia d'esquerrres, que va resultar breu i decebedor. En el marc d'aquesta festa tengué lloc també un moment culminant, el lliurament del premi del 50è aniversari a Francis Ford Coppola, que recordà emocionat la Conxa d'Or guanyada el 1969 per *The Rain People* (*Llueve sobre mi corazón*). Tret d'aquest acte commemoratiu especial, l'edició d'enguany ha apostat per una continuïtat respecte a les passades edicions pel que fa a la programació de les diferents seccions, per la bona organització que en el seu conjunt s'aprecia en el certamen, així com per l'èxit de públic que també continua

creixent any darrere any (malgrat que, des de les darreres edicions, sembli impossible poder tenir més èxit). En aquest sentit, és emocionant per tots aquells que estimam el cinema, veure com les entrades s'exhaureixen en la majoria de les projeccions, tant per veure pel·lícules premiades prèviament per altres festivals, com per veure la primera obra d'un realitzador colombià de qui ningú no en sap res.

Hi ha hagut grans pel·lícules a Donosti. Seguint un ordre cronològic segons la seva data de projecció, hem de començar parlant de *Lugares Comunes* d'Adolfo Aristarain. L'argentí plenament vinculat a la cita donostiarra (*Un lugar en el mundo* i *Martín* H també participaren en el festival) torna a crear uns personatges actuals amb problemes que a tots ens queden a prop. L'Argentina d'"el corralito" (malgrat no es faci referència a situacions polítiques concretes), obliga un íntegre professor de lletres a agafar una jubilació anticipada i gens desitjada. Aquest professor (Luppi, una altra vegada perfecte) no sap encaixar l'obligat retir, ja que encara se sent totalment vàlid i amb ganes de continuar ensenyant els seus alumnes tot el que s'amaga darrere les obres de la literatura. Sense possibilitat de donar volta a la situació, el personatge lluitarà per mantenir-se íntegre i fidel a la seva ideologia, als seus amics i, sobretot, a la seva companya (Mercè Sampietro). Aristarain fa una crida a la necessitat que les persones continuïn defensant la seva dignitat per molts que siguin els cops que la vida ens dona. Precisament la defensa de la dignitat com a éssers humans és també el tema central de *Los lunes al sol*, del ja imprescindible Fernando León de Aranoa. Els diàlegs del film són extraordinaris i plenament vigents. En aquest cas són un grup de treballadors de les drassanes d'una ciutat del nord d'Espanya els que veuen com de cop la seva vida ha perdut un dels motors que els ajuda a continuar endavant, en tancar-se les drassanes on fan feina. Tot això té unes repercussions sobre cada un d'ells i de les seves famílies. Malgrat el tema no convida a fer rialles, el cert és que el personatge de Santa (interpretat per Javier

Bardem), dins la seva impotència i amargor per no saber com encarar la nova situació, és qui amaga la força suficient per tirar del grup i qui conserva un sentit de l'humor intacte, que és un contrapunt calculat per als moments més durs i amargs del film. Cal fer referència al magnífic treball de tots els actors i la extraordinària creació que fa Nieve de Medina de l'únic personatge femení amb un mínim d'importància, que demana ser desenvolupat per convertir-se en protagonista d'una futura pel·lícula que de la mà de Fernando León es convertiria en el magnífic retrat d'una dona lluitadora. *The winter song* de l'iraniana Farhad Mehranfar és una nova prova de la força d'una cinematografia present en tots els festivals i que assoleix en molt de casos estrenar comercialment els seus films més enllà de les seves fronteres. L'estada d'una mestra en la casa d'una família composta per la mare viuda i els seus cinc fills, allunyats de qualsevol nucli de població i durant un llarg i dur hivern, serveix per mostrar-nos un seguit de situacions quotidianes en la vida d'unes persones que viuen envoltades d'una naturalesa dura i hostil. És un film senzill, només un boci de vida. *Open Hearts* de Susanne Bier és un nou treball emmarcat dins el corrent *Dogma* 95. Un desgraciat accident fa que un jove ple de projectes de futur es quedi tetraplègic. Aquest fet té unes conseqüències evidents en la seva vida, però també en un seguit de persones que l'envolten i que veuran com les seves existències es compliquen sense que sigui possible tornar enrere. En la pel·lícula es desenvolupa una història d'amor, emotiva i plenament creïble. De Jean Pierre Sinapi (realitzador de *National 7*) hem pogut veure una altra pel·lícula majúscula, *Vivre me tue*. Inspirada en una novel·la homònima de Paul Smail, ens descriu l'entranyable relació de dos germans que cerquen la manera d'assegurar-se el seu futur laboral i personal. La relació dels germans es basa en el respecte i l'admiració mútua i en l'ajuda que es donen en tot moment malgrat les adversitats. El final del film, excessivament tràgic, és tal vegada l'únic emperò d'una excel·lent pel·lícula

la. *Balzac et la petite tailleuse chinoise* és una coproducció entre França i Xina dirigida per Dai Sijie. Es tracta de l'adaptació d'uns dels llibres més venuts el darrer any a França i també a Europa. Pels que coneixeu el text, cal dir que ens trobam davant d'un dels pocs casos en què l'adaptació no desmereix gens el text original. Dos joves, Ma i Luo, que provenen de famílies considerades reaccionàries pel règim comunista xinès són enviats a un racó perdut de les muntanyes per reeducar-se i conèixer com viuen els més desfavorits. Allà quedaran seduïts per la senzillesa i la bellesa d'una jove costurera. De la pantalla brollen rius de sensibilitat que acompanyen les petites històries amb què els joves saben guanyar-se la costurera i els seus veïns, històries robades dels grans clàssics de la literatura universal: Balzac, Flaubert, Dumas... És un film que en la bellesa de les seves imatges i en la senzillesa de la seva proposta recorda altres films orientals, com ara *El olor de la papaya verde* o *Pleno verano*. *Raising Victor*

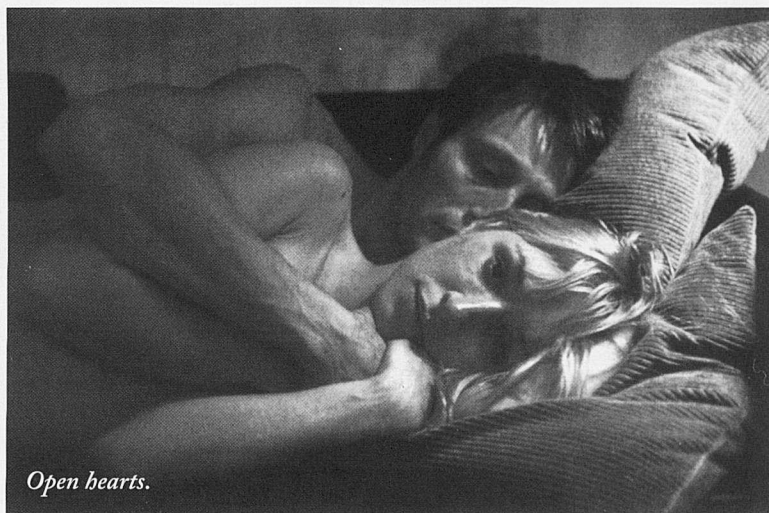
Vargas s'enquadra dins el cinema nord-americà independent. Obra de Peter Sollett que segueix la vida d'una família composta per una padrina i els seus tres néts adolescents que desporten a la vida i al sexe. Ambientada en un barri de població llatina de Nova York, hi assistim als problemes entre generacions distants en què la padrina intenta que els nins duguin una vida d'acord amb els sentiments religiosos que ella posseeix i on els nins cerquen resoldre a la seva manera els problemes propis de la seva edat com enfrontar-se al primer enamorament i al descobriment del seus propis cossos.

Dins un segon grup de pel·lícules interessants està *El crimen del Padre*

Amaro de Carlos Carrera, que arribà a Donosti precedida d'una absurda polèmica despertada a Mèxic com a conseqüència del seu contingut, en què un jove capellà (Gael García Bernal) s'enamora d'una joveneta molt pietosa. El problema del film és que intenta ocupar-se d'arguments secundaris que fan perdre l'atenció sobre el tema central, sense que ells serveixin en absolut a donar més interès al conjunt, al contrari, tot acaba per resultar excessivament llarg i a estones, fins i tot, avorrit. Aro *Tolbukhin*. En la mente del asesino era l'esperat treball que ha codirigit Agustí Villaronga, juntament amb Lydia Zimmermann i Isaac P. Racine. Aro *Tolbukhin* és un personatge real que va

fins a la capital acompanyat de son pare, per tal de donar continuïtat a la seva carrera com a violinista, després de guanyar tots els premis d'àmbit local. Allà assistim a la vida del pare i del fill intentant obrir-se un nou camí que duguï Xiochun a l'èxit desitjat. La cinta arrossega un metratge excessivament llarg, cosa que afebleix la qualitat del film, però és, en qualsevol cas, un treball òptim i recomanable. El Gran Premi del Jurat del darrer festival de Cannes va ser per a *Un hombre sin pasado* d'Aki Kaurismaki. El seu protagonista és un home que en ser atacat per un grup de *skins* rep un cop en el cap que el fa perdre la memòria i així la seva identitat. Ajudat pels més desfavorits, es

crea una nova família amb persones que viuen de manera precària en *roulottes* rovellades. El món de Kaurismaki torna a repetir-se amb personatges desposseïts de recursos, en unes atmosferes fredes, gelades i amb uns diàlegs que serveixen per expressar només el que és més elemental. També com és en ell habitual, tota la

Open hearts.

morir executat per cremar un pavelló sanitari en què hi havia set persones. L'aproximació a aquest personatge es fa des d'un gènere que podríem qualificar de fals documental, sobretot a la primera part del film, en què una sèrie de persones que conegueren Aro donen a la càmera el seu parer sobre el personatge. Hi ha una segona part, en què es recrea la infantesa i l'adolescència d'Aro segons el seu propi relat, on sembla trobar-se més clarament l'empremta de Villaronga. El resultat és interessant i es manté de manera continuada la intensitat del relat. Chen Kaige ha presentat, després de la seva aventura americana amb *Suavemente me mata*, *Han Ni Zai Yiki* (o *Together*). El jove Xiochun va

cinta està amerada del sarcasme i sentit de l'humor que el caracteritza. Es pot pensar que el premi de Cannes va ser més bé el reconeixement a un realitzador amb una obra peculiar que no un premi pels valors específics del film. *Les diables* de Christophe Ruggia és un relat d'extrema duresa, centrat en la vida de dos germans (un nin i una nina) preadolescents que al llarg de la seva vida han fugit dels diferents centres on han estat internats per tal de poder estar sempre junts i poder trobar la casa familiar, la dels pares que els van abandonar. És un film agosarat en el seu plantejament i en la seva resolució, en què es tracta de reflexionar sobre les grans mancances d'aquesta opulenta Europa, sobretot

quan ha de donar resposta als problemes de persones que es troben en situacions extremes, i critica tot el tramtat institucional i burocràtic existent en relació a l'assistència social i específicament en l'atenció als infants.

El treball més decebedor va ser *Auto Focus* de Paul Schrader, que, a priori, era un dels que havia creat més expectatives. Bob Crane, el protagonista, és un agraciats i conegut actor que s'introdueix, a través de les influències d'un amic, dins una espiral que el condueix a la seva destrucció. Oblidant la seva dona i els seus fills, decideix donar sortida al seus instints i necessitats més primàries fent del sexe la seva única preocupació, el seu objectiu pel qual viure. El problema és que la creació feble del personatge el fa ser caricaturesc i tot esdevé en una simple repetició d'orgies ridícules mentre la seva vida i la seva carrera s'aboca al fracàs. Només en els darrer vint minuts es deixa veure a la pantalla el bon cinema a què ens té acostumats Schrader, apareixent de cop trets del seu univers tancat, fosc, inquietant... ajudat de la música d'Angelo Badalamenti de la qual fins aleshores ni tan sols ens adonam. Buida, absurda, avorrida és *El Leyton*, amb què el cinema xilè pretenia aconseguir el mateix èxit de l'any passat. El seu realitzador, Gonzalo Justiniano, va admetre que qualsevol semblança amb el moviment *dogma* es devia a la manca de mitjans materials per realitzar el film, que intenta ser simpàtic i guanyar-se la complicitat de l'espectador, però que no assoleix ni molt manco els seus objectius. *La vie promise* està feta per engrandir encara més la seva actriu protagonista, Isabelle Huppert. No obstant, davant la falta d'un bon guió i d'una realització perduda, el treball de la protagonista queda totalment deslluït. Des-

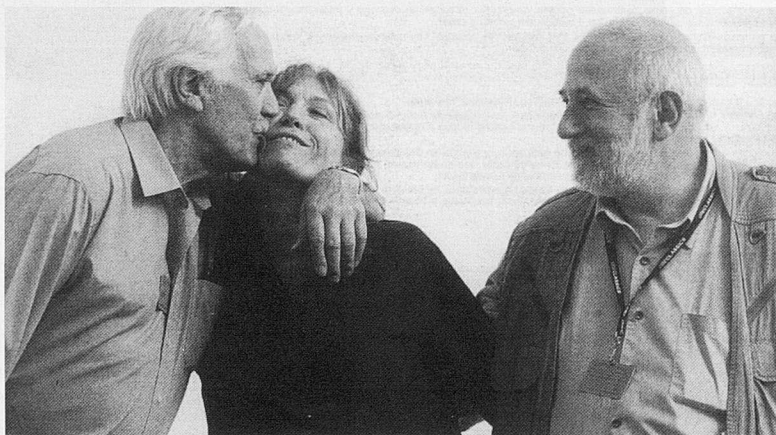
prés d'haver-la vista en *La pianista* poc o res s'ha hagut de esforçar per donar vida a aquesta prostituta en continua fugida, juntament amb la seva filla i amb un delinqüent de bones maneres. Unes propostes similars les hem trobades en tres films de diferent origen: l'argentina *Un día de suerte* de Sandra Gugliotta, la canadenc *Yellowknife* de Rodrigue Jean i l'escoesa *Morvern Callar* de Lynne Ramsay. Els protagonistes de totes elles són joves de diferent sexe i condició que fugen dels seus orígens intentant cercar la seva identitat. El problema és que en tots els casos aquesta, en principi, interessant recerca es converteix en un conjunt de doïss, transgressions infantils i comportaments absurds. Tampoc ha estat a l'alçada

que convida, si cal, encara més a l'avorriment.

El festival ha dedicat enguany les seves tradicionals retrospectives a Coppola, Michael Powell i Volker Schlöndorff; ha servit com cada any, des de la seva secció *Made in Spanish*, per conèixer les darreres produccions d'Amèrica Llatina i el glamour ha vingut donat de tot un seguit d'actors nacionals i dels premis Donostia que enguany han recaigut en mans de Dennis Hopper, Jessica Lange i Bob Hoskins, tots ells actors crítics amb Hollywood, en especial la protagonista de *Frances*, que amb unes declaracions contràries a la política nord-americana (va declarar que odiava Bush i que en aquest moments s'avergonyeix de la seva nacionalitat)

es va guanyar les simpaties del públic i dels professionals.

Tancada l'edició 50a, val a dir que la manca d'esdeveniments especials ha estat substituïda per una selecció de pel·lícules excel·lent. Qui subscriu aquest article, no ha faltat a la cita donostiarra des de fa vint anys i no

Mercè Sampietro, Conxa de Plata a la millor actriu, entre Luppi i Aristarain.

del que es preveia la tornada de Basilio Martín Patiño amb *Octavio*. L'estada a Salamanca d'un intel·lectual amb una gran experiència política formada en escenaris on s'han produït esdeveniments importants en l'última part del segle XX (Colòmbia i la guerrilla, les matances indiscriminades a Bòsnia o la caiguda del mur de Berlín) serveix per reconstruir el seu passat personal lligat a la ciutat de Salamanca. El vol de la pel·lícula es massa intel·lectual i esdevé finalment una preciosa postal de l'arquitectura salmantina, adornada d'uns acompanyaments musicals operístics amb un volum que impedeix sentir els diàlegs, i amb una veu en off conductora de la història del protagonista (Miguel Ángel Solá), mancada de tonalitats

recorda cap altra edició en què les cintes projectades hagin assolit el nivell interessantíssim, bo, excel·lent en molt de casos que s'ha aconseguit enguany. A més a més, per enlluir encara més el resultat final, el palmarès atorgat pel jurat ha agradat a tothom.

- **Conxa d'Or a la millor pel·lícula:** *Los lunes al sol* de Fernando León de Aranoa
- **Conxa de Plata al millor director:** Chen Kaige per *Together*
- **Conxa de Plata millor actriu:** Mercè Sampietro per *Lugares Comunes*
- **Conxa de Plata millor actor:** Liu Peiqi per *Together*
- **Premi Especial del Jurat:** *Historias mínimas* de Carlos Sorín ■